

III. ФОРМУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ

© Р. ПАТОРА, 2000

Вища суспільна школа
підприємництва та управління, м. Лодзь

МОДЕЛЮВАННЯ РИНКУ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ЛОГІСТИКИ

Розглядається процес формування зв'язків між виробничими та торговельними підприємствами, з одного боку, та закладами середньої та спеціальної освіти з іншого, а також усіма організаціями, що беруть участь у логістичних процесах і є складовими логістичних ланцюгів на ринку освіти.

Сучасні логістичні процеси виходять далеко за межі традиційного предмета логістики. Саме з такої позиції необхідно розглядати процес формування нових зв'язків між виробничими і торговельними підприємствами та закладами середньої спеціальної та вищої освіти (далі ЗО), а також усіма організаціями, що беруть участь у логістичних процесах і є складовими логістичних ланцюгів. Джерела ринкової інформації формуються поступово внаслідок появи нових зв'язків між підприємствами та ЗО. На першому етапі формуються галузеві (вертикальні) зв'язки, в яких починає циркулювати інформація на принципах її зворотного збирання і передавання для користувача. Йдеться про інформацію, яка надходить зі споживчого ринку до виробників у вигляді впливу на структуру промисловості та бізнесу, а також про інформацію, яка надходить від підприємств до ЗО, відповідно визначаючи структуру спеціальностей та навчальних планів. Схематично цей процес зображено на рисунку.

Очевидно, в ринкових умовах основним джерелом інформації будуть споживачі, перспективні потреби та смаки яких визначатимуть вимоги до підприємств, які, у свою чергу, будуть зумовлювати потреби у відповідних спеціалістах. Мова йде про похідний характер потреби в освіті та її вплив на формування ринку освіти на рівні макрологістичної системи. За таких умов роль держави як координуючого та керівного органу у цих процесах надалі залишатиметься пріоритетною.

Логістичне розуміння взаємодії економіки і освіти може вбачати в освітньому процесі достатні ознаки потокових процесів з їх мірилом часу, простору, витрат, кількісно-якісних параметрів тощо. Водночас порівняно із матеріальними, інформаційними чи фінансовими потоками "освітній потік" має деякі істотні особливостей. По-перше, якщо для традиційних логістичних потоків перша основна складність полягає в необхідності прийняття логістичних рішень довгострокового плану, то потік підготовки кадрів через його велику тривалість (для підготовки спеціалістів – 5-7 років) ускладнюється ще і таким лагом, що відповідно як мінімум подвоює часовий горизонт.

По-друге, слабкоструктуризованість та порядком вища факторозалежність процесів підготовки кадрів значно ускладнює можливість врахування одночасно прояву горизонтальних і вертикальних зв'язків при прийнятті оптимальних логістичних рішень.

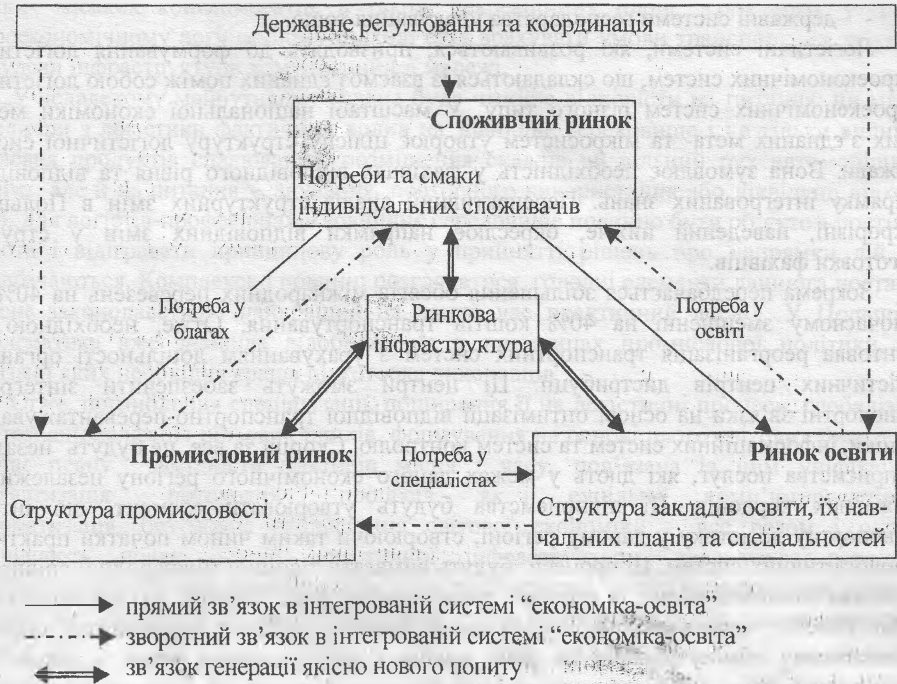

Схема поточкових процесів в інтегрованій системі “економіка-освіта”

По-третє, це прояв істотних економічних наслідків у випадках “складування в запас” елементів потоку підготовки кадрів, оскільки це – безробітні молоді спеціалісти, випускники шкіл, що не змогли стати студентами, фахівці, на роботу яких не існує попиту тощо.

По-четверте, неістотна вартість (корисність) місця на противагу чиннику часу за умови досягнення в економіці вартості робочої сили, співрозмірної із досягнутими показниками в передових країнах світу. Це означає, що конкретний спеціаліст може бути підготовлений, наприклад, в Кракові, а влаштуватись на роботу в Гданську з достатньою для нього мотивацією. Але це також означає, що про необхідність підготовки певного спеціаліста, попит на якого появився на стороні, треба було приймати рішення 5-7 років тому, і в цьому ми вбачаємо вартість (корисність) чинника часу. Натомість для традиційних логістичних процесів така різниця фактора місця і фактора часу з точки зору впливу на кінцеві результати переважно не є такою контрастною.

Водночас логістика на певному рівні свого розвитку уже сама формує вимоги до кадрового потенціалу. Якщо на першому етапі логістика виконує роль підтримки кадрового забезпечення, то на наступному етапі, реагуючи на горизонтальні зв'язки, вона виступає генератором кадрового забезпечення логістичної інфраструктури. А вже до формування логістичної системи країни залучається низка зінтегрованих макроекономічних систем, зокрема:

- державні транспортні та експедиційні мережі;
- державні системи дистрибуції продуктів;
- державні інформаційні системи, які стосуються різних питань логістики;

- державні системи господарства упакування тощо.

Логістичні системи, які розвиваються, призводять до формування логістичних макроекономічних систем, що складаються із взаємоз'єднаних поміж собою логістичних мікроекономічних систем різного типу. У масштабі національної економіки мережа таких з'єднаних мета- та мікросистем утворює цілісну структуру логістичної системи держави. Вона зумовлює необхідність у фахівцях відповідного рівня та відповідного напрямку інтегрованих знань. Перспективний аналіз структурних змін в Польщі на макрорівні, наведений нижче, окреслює напрямки відповідних змін у структурі підготовки фахівців.

Зокрема передбачається збільшення обсягів міжнародних перевезень на 40% при одночасному зменшенні на 40% коштів транспортування. Отже, необхідною стає ґрунтовна реорганізація транспортних систем з урахуванням доцільності організації логістичних центрів дистрибуції. Ці центри зможуть забезпечити зінтегровані транспортні зв'язки на основі оптимізації відповідної транспортно-перевантажувальної техніки, інформаційних систем та систем контролю. Скоріш за все, це будуть незалежні підприємства послуг, які діють у межах даного економічного регіону незалежно від державних кордонів. Ці підприємства будуть утворювати елемент, що інтегрує транспортну логістику у даному регіоні, створюючи таким чином початки практичних єврологістичних систем. Ці процеси будуть вимагати тіснішої міжнародної співпраці, а особливо співпраці малих та середніх транспортних фірм. Центри, які організуються у такий спосіб, уможливають розгалужений розподіл праці у виробництві, сприяють інтенсивному обміну товарів на рівні країни і міжнародному рівні, а також появі структурних змін, які впливають на цілі регіони, а також на економічні параметри діяльності підприємств. Зрозуміло, що такі структурні зміни на мета- та макрорівні вимагатимуть фахівців відповідної кваліфікації.

Специфічним класом логістичних систем слід вважати такі, які охоплюють свою діяльністю визначений простір з точки зору, наприклад, постачання даного продукту. Прикладом можуть бути великі міські конгломерати з їх складною проблематикою постачання. Системи постачання міських конгломератів продуктами короткого зберігання належать до міжорганізаційних металогістичних систем, завдання яких виходять за юридичні рамки окремих організацій. Загалом це є змішані виробничо-торгівельні системи і через це їх досить важко впроваджувати.

Проблематика стандартизації, а також впровадження міжнародних норм і стандартів, які мають на меті уніфікацію у сфері торговельних угод, котрі будуть здійснюватись у майбутньому у великому масштабі, тісно пов'язана із кращим використанням засобів виробництва, тобто таким, насамперед, який забезпечить охорону довкілля.

Макрологістика у своїй стратегії повинна забезпечити виявлення небезпеки, яка виникає внаслідок порушення охорони середовища, і завдяки системному підходу може гарантувати результативну протидію негативним процесам. Мова йде, передусім, про проблеми заощадження сировини і енергії, яке, становлячи сутність логістичної діяльності, тим самим призводить до охорони середовища через повільніше використання засобів. Це тільки один з аспектів цієї проблематики.

Величезні можливості криються у системному підході до господарювання, який несе з собою макрологістика. Це стосується як промислової діяльності, так і сільськогосподарського виробництва. Виробництво сучасних продуктів у Польщі буде, як правило, пов'язане з впровадженням нових технологій, з розміщенням нових підприємств, при цьому слід врахувати екологічні вимоги, які формуються відносно

великих міських конгломератів, а також рекреаційних площ. Крім того, у цьому макроекономічному логістичному підході слід врахувати умови транспортних зв'язків і розбудови інфраструктури комунікаційної мережі.

У недалекому майбутньому можна буде чіткіше відповісти на питання: чи мають менеджери з логістики фактичний вплив на зовнішнє середовище і не тільки вплив на виділення продуктів спалювання, розміщення складів чи вільний рух автомобілів на дорогах, але й на питання упакування, повторного використання або ліквідації відходів тощо. Для логістів-професіоналів зовнішнє середовище повинно бути об'єктом постійної турботи і відігравати принципову роль у прийнятті рішень про напрямки дій, які передбачаються. Комплексно повинні розглядатися головні елементи ланцюга поставок, сучасне законодавство і найкращий на даний час практичний досвід. У Польщі ця проблематика вже знайшла відображення у принципах промислової політики, для реалізації яких необхідна краща підготовка виконавців.

Отже, поглиблення спеціалізації, поширення її на логістичні процеси, глобалізація та інтернаціоналізація цільових ринків, формування на основі цього світових ринків, що означає певну заміненість факторів місця і часу, пов'язана із цим уніфікація і стандартизація потокових процесів, як і суцільна комп'ютеризація і інформатизація, безумовна екологізація світової економіки – все разом і окремо спричиняють появу певної логістичної інфраструктури, яка усуває перепони, створені наявністю міжгалузевих швів, а це якісно новий попит на кадри майбутнього, готувати які необхідно починати уже нині, хоча ймовірно, що і сьогодні уже дещо запізно.

© Н.Б. БІЛЯК, М.М. МАМЧИН, 2000
ЗАТ “Народні реєстри”,
ДУ “Львівська політехніка”

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ МОДЕЛІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕПОЗИТАРНОЇ СИСТЕМИ

Розглядаються особливості побудови і механізми функціонування національної депозитарної системи. Пропонують певні підходи до розбудови системи грошових розрахунків на фондовому ринку і створення реально функціонуючих систем його моніторингу та контролю за ним.

Дослідження свідчать, що ефективне функціонування фондового ринку та забезпечення обігу цінних паперів (ЦП) на ньому повною мірою залежить від існування ряду основних систем, а зокрема від системи Національного депозитарію, яка створюється з метою:

- запровадження та обслуговування електронного обігу ЦП;
- дематеріалізації або знерухомилення матеріалізованих ЦП та подальшого обслуговування обігу цінних паперів у формі записів на рахунках у системі електронного обігу.

Національна депозитарна система України (НДС) складається з двох рівнів: